



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 234/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. mája 2012 predbežne prerokoval sťažnosť B. Š., Ž., zastúpenej advokátkou JUDr. M. B., Ž., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 17 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 145/2011 zo 16. novembra 2011 a takto

### **r o z h o d o l :**

Sťažnosť B. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. marca 2012 doručená sťažnosť B. Š., Ž. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. M. B., Ž., v ktorej namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 a čl. 46

ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 17 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 145/2011 zo 16. novembra 2011 (ďalej len „uznesenie zo 16. novembra 2011“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka spolu s ďalšími žalobcami 20. decembra 2001 podala na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) žalobu o určenie, že v nej bližšie identifikované nehnuteľnosti (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“) patria v polovičných podieloch do dedičstva po poručiťoch J. M. (ďalej len „poručiť““) a K. M., rod. J. (ďalej len „poručiťka“; spolu len „poručiťelia“), proti žalovaným Ž. (ďalej len „žalovaný v 1. rade“) a M. (ďalej len „žalovaný v 2. rade“, spolu len „žalovaní“).

Okresný súd v predmetnej veci rozhodol rozsudkom č. k. 4 C 34/02-289 z 31. marca 2008 (ďalej len „rozsudok z 31. marca 2008“) tak, že návrh v celom rozsahu zamietol z toho dôvodu, že *„na strane žalobcov v 2. až 11. rade ako právnych nástupcov neb. F. M., rod. S. nie je daný naliehaný právny záujem podľa § 80 písm. c) Obč. súd. por. na určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva“* po poručiťoch, pretože neboli ich zákonnými dedičmi. Sťažovateľka s týmto záverom okresného súdu s ohľadom na to, že právni predchodcovia žalobcov v 2. až 11. rade boli zákonní dediči po poručiťoch, nesúhlasí.

Zamietnutie žaloby proti sťažovateľke okresný súd odôvodnil tým, že žalovaní nadobudli vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam z titulu vydržania s poukazom na § 129, § 130 a § 134 Občianskeho zákonníka, nerešpektujúc pritom jeho prechodné a záverečné ustanovenia najmä § 868.

Záveru okresného súdu týkajúce sa sťažovateľky by mohli obstať jedine v prípade, pokiaľ by žalovaných nebola vyzvala na usporiadanie vzájomných vzťahov týkajúcich sa sporných nehnuteľností osobitnou výzvou z 18. decembra 2001 a žalobou na okresnom súde 20. decembra 2001. S ohľadom na to žalovaní nemohli podľa sťažovateľky nadobudnúť vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam vydržaním. Na základe sťažovateľkou

podaného odvolania Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 5 Co 253/2008-362 z 25. augusta 2008 zrušil rozsudok okresného súdu z 31. marca 2008 a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie pre neúplné zistenie skutkového stavu veci, nevykonanie potrebných dôkazov na zistenie rozhodujúcich skutočností a nedostatočného spôsobu vyhodnotenia naplnenia podmienok vydržania vlastníckeho práva žalovaných (dobromyseľnosti žalovaných).

Okresný súd v predmetnej veci rozhodol opätovne rozsudkom č. k. 4 C 34/2002-403 z 30. novembra 2009 (ďalej len „rozsudok z 30. novembra 2009“). Krajský súd v tejto veci rozhodol okrem iného aj na základe odvolania podaného sťažovateľkou rozsudkom č. k. 5 Co 148/2010-466 z 25. januára 2011 (ďalej len „rozsudok z 25. augusta 2011“) tak, že rozsudok okresného súdu z 30. novembra 2009 v celom rozsahu potvrdil.

V odvolaní z 18. februára 2010 sťažovateľka spolu s ďalšími žalobcami podali okresnému súdu návrh, aby krajský súd v tejto veci pripustil dovolanie podľa § 238 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), pretože v tejto veci ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného právneho významu. V odôvodnení rozsudku z 25. januára 2011 krajský súd vo vzťahu k tomuto návrhu konštatoval, že „*nevzhladol dôvod pre pripustenie dovolania*“, a taktiež poukázal na skutočnosť, že v návrhu nebola špecifikovaná otázka vzťahujúca sa na rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Sťažovateľka následne 19. apríla 2011 podala dovolanie na najvyšší súd, ktoré odôvodnila tým, že postupom súdov zúčastnených na rozhodovaní v predmetnom konaní jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, keďže ich rozhodnutia (rozsudok okresného súdu z 30. novembra 2009 a rozsudok krajského súdu z 25. januára 2011) sú „*nezákonné a nespravodlivé, bez opory v platnej právnej úprave a v zistených skutkových okolnostiach*“, a taktiež s ohľadom na skutočnosť, že v obdobnej právnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 34/2002, neskôr vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 9 Co 259/2009 najvyšší súd na základe podaného dovolania dospel k záveru, že postupom krajského súdu v tejto veci bola sťažovateľke i ďalším žalobcom odňatá možnosť konať pred súdom.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Cdo 145/2011 zo 16. novembra 2011 (doručeným sťažovateľke 17. januára 2012) jej dovolanie odmietol. Ako dôvod odmietnutia dovolania sťažovateľky najvyšší súd uviedol, že *„nezistil existenciu žiadneho dôvodu obsiahnutého v ust. § 237a-e, g Obč. súd. por. a taktiež, že nie sú splnené podmienky pre rozhodnutie o dovolaní ani s poukázaním na ust. § 237 písm. f) Obč. súd. por., ako som uvádzala vo svojom dovolaní, pretože podľa jeho názoru odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový stav, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces s poukazom na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. IV ÚS 115/03 z 3. 7. 2003“*.

V rámci svojej argumentácie sťažovateľka ďalej uviedla, že *«Najvyšší súd SR v odôvodnení svojho uznesenia č. k. 2Cdo 91/2010 zo dňa 31. 3. 2011 konštatuje, že dospel k záveru, že „svojim postupom odporca porušil naše právo na spravodlivý súdny proces, nakoľko svoje rozhodnutie nečakane založil na iných právnych záveroch o dôvode neexistencie naliehavého právneho záujmu, mňa ako navrhovateľky a spol. na požadovanom určení než súd 1. stupňa.“ I keď sa dovolací súd následne nezaoberal mojimi ďalšími námietkami, uvedenými v dovolaní, poukazujem na tú skutočnosť, že ďalší postup odporcu v 1. rade, pokiaľ ide o konanie vedené pod č. k. 6Cdo 145/2011, v ktorom bolo rozhodnuté uznesením zo dňa 16. 11. 2011, ktorým sa moje dovolanie odmietlo, došlo k porušeniu môjho práva na spravodlivý súdny proces, pretože ak je právo na dovolanie zakotvené v právnom poriadku, požíva ústavnú ochranu. Pokiaľ odporca v 2. rade vo výrokovej časti svojho rozsudku nerozhodol o tom, či pripúšťa alebo nepripúšťa možnosť podania dovolania, mám za to, že v súlade s ust. § 237 písm. f) Obč. súd. por., právo na podanie dovolania mi vyplýva priamo z platnej právnej úpravy, pretože v tomto ustanovení je uvedené, že je možné podať dovolanie voči každému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Pokiaľ odporca v 1. rade v uznesení č. k. 6Cdo 145/2011 zo dňa 16. 11. 2011 udáva, že prípustnosť dovolania nemožno vyvodit' z ust. § 238 Obč. súd. por., takýto výklad právnej úpravy je reštriktívnym poňatím prípustnosti a dôvodnosti dovolania a zamieňanie si týchto pojmov v odôvodnení tohto uznesenia Najvyššieho súdu SR je zásahom do práva na súdnu ochranu a porušením môjho práva na spravodlivý súdny proces.»*. Sťažovateľka poukázala na § 243d OSP a následne dôvodila, že podľa jej názoru *„aj nariadenie dokazovania*

*v určitom smere dôležité pre vyriešenie právnej otázky, je relevantné na posúdenie, či nižšie postavený súd rešpektoval názor Najvyššieho súdu SR, či zameranie dokazovania bolo naozaj také, aby sa vyriešila dôležitá právna otázka. V tejto súvislosti poukazujem na tú skutočnosť, že pri takomto postupe by Najvyšší súd SR – odporca v 1. rade nemal skúmať iba formálnu stránku prípustnosti dovolania, ale zaoberať sa meritórne vecou, či napadnuté rozhodnutie je vecne a právne správne a z tohto dôvodu posúdiť, či podanie dovolania je dôvodné s poukazom na ust. § 242 a nasl. Obč. súd. por. Vzhľadom k tomu, že odporca v 1. rade takýmto spôsobom nepostupoval, mám za to, že došlo k porušeniu mnou označovaných základných práv pokiaľ moje dovolanie odmietol.“.*

Uznesením najvyššieho súdu zo 16. novembra 2011, ako aj rozsudkom krajského súdu z 25. januára 2011 došlo podľa sťažovateľky k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 17 ods. 1 listiny a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľka taktiež poukázala na právny záver krajského súdu uvedený v jeho rozsudku z 25. januára 2011, podľa ktorého žalovaní splnili všetky podmienky vydržania tak, ako sú uvedené v § 129, § 130 a § 134 Občianskeho zákonníka, a u žalobcov v 2. až 11. rade nie je daný naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c) OSP na určenie, že do dedičstva po poručiteľoch patria sporné nehnuteľnosti. Uvedený právny záver je podľa nej v rozpore s ustálenou súdnou praxou a v rámci jeho odôvodnenia v rozsudku krajského súdu z 25. januára 2011 „*absentuje zdôvodnenie dobromyseľnosti*“ žalovaných počas plynutia lehoty potrebnej na nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním s poukazom na znenie novely Občianskeho zákonníka, a to zákona č. 509/1991 Zb., ktorým sa mení, dopĺňa a upravuje Občiansky zákonník, k § 868 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého „*pokiaľ ďalej nie je uvedené inak, spravujú sa ustanoveniami tohto zákona aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 1992; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1. januárom 1992 sa však posudzujú podľa doterajších predpisov*“. Krajský súd sa však v rámci odôvodnenia svojho rozsudku z 25. januára 2011 odvoláva iba na § 872 ods. 6 Občianskeho zákonníka, ktorý sa ale vzťahuje iba na fyzické osoby, pričom v preskúmvanej veci sú na strane žalovaných výlučne právnické osoby a sporné

nehnutelnosti – pozemky „*nesplňali podmienky pre to, ako to bolo prípustné podľa platnej právnej úpravy do 31. 12. 1991*“. V dôsledku uvedeného bola rozsudkom krajského súdu z 25. januára 2011 priznaná intenzívnejšia ochrana práv žalovaným, ktorí sú zapísanými vlastníckymi sporných nehnuteľností.

Právny záver krajského súdu týkajúci sa neexistencie naliehavého právneho záujmu na podaní uvedenej žaloby u žalobcov v 2. až 11. rade bol podľa sťažovateľky „*vyvrátený ust. § 92 Obč. súd. por. a ustálenou súdnou praxou*“. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 56/2003, sp. zn. 3 Cdo 21/2000, „*č. k. ZSP č. 51/1996 – § 126, § 868, § 872, § 18 zákona č. 283/1992 Zb.*“.

V závere svoje argumenty smerujúce proti rozsudku krajského súdu z 25. januára 2011 zhrnula takto: „*odvolací súd – odporca v 2. rade nepostupoval správne najmä pri tom, keď v odôvodnení svojich rozhodnutí priznáva procesným stranám na strane žalovaných väčšiu právnu ochranu ako na strane žalobcov a taktiež v odôvodnení svojich rozhodnutí uvádza právny názor, ktorý bol prekonaný ustálenou súdnou praxou na základe, ktorej je možné sa domáhať určenia vlastníckeho práva podľa všeobecnej právnej úpravy uzákonenej v príslušných ustanoveniach hmotného práva, teda § 126 Obč. zák. a na strane mňa ako jednej zo žalobcov je i naliehavý právny záujem na takomto určení v súlade s ustanovením § 80 písm. c), Obč. súd. por. nakoľko som žalobu podala v lehote stanovenej ustanoveniami hmotného práva a pred podaním tejto žaloby som sa osobitnou výzvou zo dňa 18. 12. 2001 u žalovaných v 1. – 2. rade sa domáhala usporiadania vzájomných vzťahov a žalobu som podala pred uplynutím 10 ročnej lehoty stanovenej zákonom na nadobudnutie vlastníckeho práva nehnuteľností vydržaním právnickými osobami, ktoré z týchto dôvodov nemohli byť dobromyseľné.*“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla ústavnému súdu, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že jej základné práva podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 17 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 dohovoru boli uznesením najvyššieho súdu zo 16. novembra 2011 porušené, zruší uvedené uznesenie v spojení

s rozsudkom krajského súdu z 25. januára 2011 a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a zaviazá najvyšší súd zaplatiť jej trovy právneho zastúpenia.

## II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Inými slovami, ústavný súd môže

pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Sťažovateľka namietala, že jej základné práva podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 17 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 dohovoru boli porušené uznesením najvyššieho súdu zo 16. novembra 2011. K porušeniu uvedených práv sťažovateľky malo dôjsť v dôsledku toho, že

- postupom súdov zúčastnených na rozhodovaní v tejto veci jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, pretože rozsudok okresného súdu z 30. novembra 2009 a rozsudok krajského súdu z 25. januára 2011 *„sú nezákonné a nespravodlivé, bez opory v platnej právnej úprave a v zistených skutkových okolnostiach“*,

- v rozsudku krajského súdu z 25. augusta 2011 absentuje zdôvodnenie dobromyseľnosti žalovaných pri vydržaní sporných nehnuteľností,

- súdmi zúčastnenými na rozhodovaní v tejto veci bola priznaná vyššia miera ochrany práv žalovaným ako sťažovateľke,

- najvyšší súd v obdobnej veci v uznesení sp. zn. 2 Cdo 91/2010 z 31. marca 2011 dospel k inému právnemu záveru pri hodnotení naplnenia dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) OSP, ako vo svojom uznesení zo 16. novembra 2011,

- najvyšší súd na základe dovolania sťažovateľky jej vec nepreskúmal meritórne, ale zaoberal sa len dôvodmi jej prípustnosti.

Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania (v tomto prípade sťažnosťou). Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha (petit sťažnosti). Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv. Text uvedený mimo petitu pokladá za súčasť odôvodnenia sťažnosti, ktorý nemôže doplniť petit (III. ÚS 235/05, II. ÚS 103/08, I. ÚS 316/09, II. ÚS 154/09, I. ÚS 98/2011, IV. ÚS 174/2011).

Vzhľadom na to, že sťažovateľka, zastúpená kvalifikovanou právnou zástupkyňou, svojou sťažnosťou napadla iba uznesenie najvyššieho súdu zo 16. novembra 2011, mohol sa ústavný súd zaoberať jej námietkami týkajúcimi sa iných, sťažnosťou nenapadnutých rozhodnutí všeobecných súdov (v tomto prípade najmä rozsudku krajského súdu z 25. januára 2011), iba v tom rozsahu, v akom sa tieto námietky zároveň týkali aj uvedeného uznesenia najvyššieho súdu.

Podstatou námietok sťažovateľky je jej nesúhlas s postupom najvyššieho súdu pri výklade a aplikácii ustanovenia § 237 OSP, ktoré vymedzuje podmienky prípustnosti dovolania. Podľa sťažovateľky najvyšší súd nesprávne odmietol podané dovolanie, hoci boli splnené podmienky § 237 písm. f) OSP. Sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd v napadnutom uznesení neodstránil pochybenia, ktorých sa predtým dopustil okresný súd a krajský súd, keď dovolanie ako neprípustné odmietol.

Ústavný súd musel preto v rámci predbežného prerokovania sťažnosti posúdiť, či uznesením najvyššieho súdu zo 16. novembra 2011 mohlo v danom prípade dôjsť k takému závažnému pochybeniu zo strany najvyššieho súdu, ktoré by signalizovalo možnosť vysloviť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie porušenie sťažovateľkou označených práv.

*V odôvodnení svojho uznesenia zo 16. novembra 2011 najvyšší súd okrem iného uviedol: „Keďže v preskúmvanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, pričom vo výroku svojho rozhodnutia nevyslovil prípustnosť dovolania, ani nebolo potvrdené rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. O. s. p., a vo veci samej dosiaľ nebolo dovolacím súdom vydané rozhodnutie, ktoré by bolo pre odvolací súd záväzné, je nesporné, že prípustnosť dovolania žalobkyne 1/ z ustanovenia § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. vyvodit' nemožno.*

*S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej*

republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p...

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa s ohľadom na námietky žalobkyne 1/ uvedené v dovolaní osobitne zamerlal na otázku, či konanie nie je postihnuté vadou uvedenou v ustanovení § 237 písm. f/ O. s. p., t. j. vadou spočívajúcou v odňatí možnosti tejto účastníčke konať pred súdom...

Podľa názoru dovolacieho súdu v posudzovanej veci konanie pred odvolacím súdom nebolo takouto vadou postihnuté. “

K argumentácii sťažovateľky týkajúcej sa skutočnosti, že krajský súd založil svoj rozsudok z 25. januára 2011 na iných skutkových a právnych dôvodoch než okresný súd (v tejto súvislosti sťažovateľka poukázala aj na závery uvedené v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 91/2010 z 31. marca 2011, v ktorej podľa nej najvyšší súd rozhodoval v obdobnej veci), bolo v odôvodnení uznesenia zo 16. novembra 2011 uvedené: «Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil, že by odvolací súd svojím nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobkyňi 1/ realizáciu procesných práv priznaných jej procesným predpisom. Vo vzťahu k žalobkyňi 1/ nedošlo postupom odvolacieho súdu k odňatiu možnosti pred ním konať z dôvodu, že svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa. Odvolací súd vychádzal z rovnakých úsudkov a dospel k rovnakému právnemu záveru, ako súd prvého stupňa. Potvrdil rozhodnutie súdu, pričom sa stotožnil s odôvodnením prvostupňového rozsudku, tak ako mu to umožňuje ustanovenie § 219 ods. 2 O. s. p. V žiadnej časti sa od záverov okresného súdu neodchýlil, skutkové zistenia i právne posúdenie veci prvostupňovým súdom považoval za správne, pričom sa osobitne vyporiadal s námietkami žalobcov uvedenými v odvolaní, ale v ničom neposudzoval prejednávajúcu vec inak ako súd prvého stupňa. Samotná dovolateľka v rámci svojej rozsiahlej argumentácie v mimoriadnom opravnom prostriedku neuviedla odlišnosti medzi odôvodneniami rozhodnutí súdov nižších stupňov. V rozhodnutí odvolacieho súdu preto nešlo o tzv. prekvapivé rozhodnutie, ktoré by viedlo k porušeniu procesných práv žalobkyne 1/ skutkovo a právne argumentovať ohľadne právneho posúdenia, prípadne vyjadriť sa podľa § 118 ods. 3 O. s. p. Dovolací súd poznamenáva, že táto dovolacia námietka nedostatku rozhodnutia odvolacieho súdu bola do dovolania nenáležité bez

*prihliadnutia na konkrétne okolnosti prípadu, zrejme prevzatá z iného dovolania, z dovolania podaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. októbra 2009 sp. zn. 9 Co 259/2009, vydanému v inej právnej veci Okresného súdu Žilina vedenej pod sp. zn. 7 C 34/2002.*

*Pokiaľ žalobkyňa 1/ tvrdí, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný, a vyvodzuje z toho, že absenciou riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia jej bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p., dovolací súd pripomína, že podľa uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 115/03 z 3. júla 2003: „Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces“. Dovolací súd považuje za potrebné v tejto súvislosti upozorniť aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 78/05 zo 16. marca 2005, podľa ktorého: „Súčasťou základného práva na súdnu ochranu v občianskom súdnom konaní podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je právo na odôvodnenie, ktorého štruktúra je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O. s. p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 O. s. p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní“. Podľa dovolacieho súdu nemožno naostatok opomenúť, že zákonom č. 384/2008 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 15. októbra 2008, bol dovtedajší text § 219 O. s. p. doplnený okrem iného odsekom 2, podľa ktorého, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody...*

*Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí. Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil. Z odôvodnenia jeho rozsudku nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Súd prvého stupňa primerane vysvetlil, z akých úvah vychádzal pri závere, že žalobcom nemožno priznať vlastnícke právo, ktoré bezpochyby patrí žalovaným. Dostatočne vysvetlil, prečo nemožno určiť, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po právnych predchodcoch žalobcov. Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že skutkové a právne závery súdu prvého stupňa nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok splňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O. s. p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobkyne 1/.*

*Dovolací súd nezistil ani existenciu žiadneho ďalšieho dôvodu obsiahnutého v taxatívnom výpočte uvedenom pod písmenami a/ až e/ a g/ § 237 O. s. p. Dovolanie v tejto veci preto ani podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je.*

*Námietky žalobkyne 1/, ktorými vytyka odvolaciemu i prvostupňovému súdu existenciu tzv. inej vady a omyl pri aplikácii práva, treba považovať za dovolacie dôvody podľa § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O. s. p., ktoré však sami osebe prípustnosť dovolania nezakladajú. Skutočnosť, že by konanie bolo postihnuté tzv. inou vadou, resp. že by rozhodnutie prípadne aj spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci, môže byť len odôvodnením dovolania za predpokladu, ak je toto prípustné, nie však dôvodom jeho prípustnosti podľa § 236 a nasl. O. s. p. Dovolanie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu; pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky*

*prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.*

*Kedže prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O. s. p., a iné vady konania v zmysle § 237 O. s. p. neboli dovolacím súdom zistené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne 1/ v súlade s § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.»*

Ústavný súd poznamenáva, že na posúdenie prípustnosti dovolania je zásadne príslušný dovolací súd (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011).

Podľa uznesenia najvyššieho súdu zo 16. novembra 2011 nezakladali námietky uplatnené sťažovateľkou v dovolaní vrátane tých, ktoré sa týkali nesprávneho právneho posúdenia veci či nedostatočného zistenia skutkového stavu, prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP, ale mohli by predstavovať len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 1 písm. b) a c) OSP majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktorá síce dovolanie odôvodňuje, ale sama osebe jeho prípustnosť nezakladá.

Najvyšší súd sa dostatočným spôsobom vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľky v rozsahu potrebnom na rozhodnutie o prípustnosti dovolania (bez toho, aby posudzoval správnosť skutkových alebo právnych záverov krajského súdu). Uznesenie najvyššieho súdu zo 16. novembra 2011 nie je zjavne neodôvodnené ani arbitrárne, práve naopak, obsahuje dostatok presvedčivých dôvodov na svoj výrok. S väčšinou zo sťažovateľkou ako dovolateľkou uplatnených námietok sa najvyšší súd vysporiadal jednotlivo a zrozumiteľne. Argumentácia najvyššieho súdu vo vzťahu k zvyšnej časti námietok sťažovateľky obsiahnutých v sťažnosti (namietané nesprávne právne posúdenie veci, či už vo vzťahu k tvrdenej neexistencii naliehavého právneho záujmu žalobcov v 2. až 11. rade na uplatnenom určení vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam, neexistencia posúdenia dobromyseľnosti vydržania sporných nehnuteľností žalovanými, resp. naplnenia

podmienok vydržania sporných nehnuteľností žalovanými) zjavne vyplýva z časti odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu zo 16. novembra 2011 týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci, nedostatočne zisteného skutkového stavu a hodnotenia dôkazov, ktoré môžu predstavovať iba také vady konania, ktoré samy osebe nezakladajú prípustnosť dovolania.

Ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že vada konania podľa § 237 písm. f) OSP znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/06). Ústava však neupravuje, aké dôsledky majú prípady porušenia práva na súdnu ochranu a jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým dochádza v konaní pred súdmi, ani neustanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý predpokladá aj možnosť vzniku procesných pochybení v občianskom súdnom konaní. V nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky pochybení upravuje tento procesný kódex aj podmienky, za ktorých možno procesné nesprávnosti napraviť v dovolacom konaní. S niektorými najzávažnejšími, taxatívne vymenovanými procesnými vadami, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť, spája Občiansky súdny poriadok priamo prípustnosť dovolania podľa § 237, pričom vady tejto povahy sú zároveň aj prípustným dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. a) OSP. Aj niektorým ďalším vadám inej procesnej povahy majúcim za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. iným vadám konania) pripisuje Občiansky súdny poriadok význam, avšak – na rozdiel od taxatívne vymenovaných vád – (len) v tom zmysle, že ich považuje za relevantný dovolací dôvod [pozri § 241 ods. 2 písm. b) OSP], ktorý možno uplatniť iba v takom dovolaní, ktoré je procesne prípustné; vada takejto povahy sama osebe však prípustnosť dovolania nezakladá.

So zreteľom na právne závery ústavného súdu zaujaté v niektorých jeho nálezoch (II. ÚS 261/06, I. ÚS 393/08 a I. ÚS 342/2010) treba dodať, že je vždy vecou individuálneho posúdenia v každom jednotlivom prípade, aké dôsledky majú procesné nedostatky, ku ktorým došlo v postupe súdov v rámci občianskeho súdneho konania (II. ÚS 148/09). Keďže dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno

výnimočne (len v osobitne zákonom ustanovených prípadoch) napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, smeruje proti rozhodnutiu, ktoré už nadobudlo atribúty záväznosti a nezmeniteľnosti, dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle ku stretu dvoch do určitej miery protichodných (verejných) záujmov, a to záujmu na ochrane základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a záujmu na ochrane právnej istoty ako ústavného princípu vyplývajúceho z čl. 1 ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty, ktorý do určitej miery „obmedzuje“ právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení. Daná procesná situácia musí byť totiž vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené základné práva (m. m. II. ÚS 148/09, IV. ÚS 481/2011).

Najvyšší súd preto v okolnostiach danej veci nemohol brať na zreteľ len sťažovateľkou zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musel dbať aj na to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty vyplývajúcim z čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý bol vyjadrený právoplatnými rozsudkami okresného súdu z 30. novembra 2009 a krajského súdu z 25. januára 2011. Najvyšší súd pri riešení otázky prípustnosti podaného dovolania nemohol nedať prednosť ústavnému princípu právnej istoty, lebo sťažovateľkou namietaný nedostatok odôvodnenia rozsudku krajského súdu z 25. januára 2011 (ako aj okresného súdu) nevykazoval podľa jeho názoru znaky odňatia možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP. Z priložených príloh totiž vyplýva, že krajský súd stručne uviedol rozhodujúci skutkový stav vychádzajúci z rozsudku okresného súdu, opísal priebeh konania, stanoviská oboch procesných strán k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania a citoval právne predpisy aplikované na prípad, z ktorých vyvodil svoje právne závery. Najvyšší súd tak vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel k záveru, že skutkové a právne závery krajského súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy a že odôvodnenie ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 OSP).

Nad rámec uvedeného ústavný súd poukazuje na to, že vzhľadom na viazanosť petitom sťažnosti mohol preskúmať iba to, či, resp. v akom rozsahu najvyšší súd porušil napadnutým uznesením tie základné práva, ktorých porušenie sťažovateľka namietala. Nemohol sa preto vecne zaoberať námietkami sťažovateľky, ktoré smerovali proti nedostatočne zistenému skutkovému stavu alebo nesprávnym právnym názorom okresného súdu a krajského súdu (napríklad nesprávne právne posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu na uplatnenom určení či otázka naplnenia podmienok vydržania žalovanými).

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že právny názor, na ktorom je založené namietané uznesenie najvyššieho súdu zo 16. novembra 2011 odmietajúce dovolanie sťažovateľky z dôvodu jeho neprípustnosti, ako aj celé jeho odôvodnenie sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a v danej veci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnymi názormi najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právne názory najvyššieho súdu svojimi vlastnými. Sťažnosť je preto v tejto časti zjavne neopodstatnená.

Sťažovateľka namietala aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 ústavy a čl. 17 ods. 1 listiny (oprávnenia spojené so slobodou prejavu a právom na informácie), ako aj práva podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru (sloboda prejavu), avšak spôsob, akým malo dôjsť k ich porušeniu, osobitne neodôvodnila. Ústavný súd dospel k záveru, že medzi uznesením najvyššieho súdu zo 16. novembra 2011 a obsahom základných práv podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 ústavy, čl. 17 ods. 1 listiny a práv podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru označených sťažovateľkou neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

S ohľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľky pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol podľa § 25 ods. 2 tohto zákona ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky obsiahnutými v petite sťažnosti nezaoberal.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2012